

15.9.2009

HELSINGIN ENERGIAN JOHTOKUNNAN KOKOUS

Kokousaika   Tiistai 15.9.2009 klo 16.00

Paikka   Sähkötalo, Johtokunnan huone, Kampinkuja 2

15.9.2009

HELSINGIN ENERGIAN JOHTOKUNTA

Jäsenet

Lahti Jere, pj
Häkkinen Piia, vpj
Oka Sakari
Wallden-Paulig Irmeli
Kosunen Marko
Andersson Annika
Kantola Anna-Maria
Sillanpää Jouko
Sjövall Mikael

Kok.
Vihr.
Kok.
Kok.
Vihr.
Vihr.
SDP
SDP
SFP

Varajäsenet

Kannus Kristiina
Elomaa Hannu
Väyrynen Aaro
Ruuth Minna
Warinowski Tino
Sauli Hanna
Koponen Heikki
Isbom Hanna
Witting Julia

Khn edustaja

Bryggare Arto

Khn varaedustaja

Kopra Ville

Esittelijä

Ruohonen Seppo
toimitusjohtaja

Sihteeri

Nyström Tiina, asiamies, johtava lakimies
Helsingin Energia, 00090 Helen
puh. (t) 617 2030, 050-3600 198
tiina.nystrom@helen.fi

15.9.2009

Asia	Sivu
1 Kokouksen avaus ja pöytäkirjan tarkastajien valitseminen	4
2 Ilmoitusasia	4
3 Toimitusjohtajan ajankohtaiskatsaus	4
4 Lausunto toivomusponnosta, joka koskee maalämmön käytön lisäämistä rakennusten lämmittämisessä	4
5 Lausunto "Torikorttelit" -yleissuunnitelmasta, koskien kaupungin- talokortteleiden käytön monipuolistamista	7
6 Lausunto vähäpäästöisten ajoneuvojen edistämisestä ja ympäristövyöhykkeen perustamisesta Helsingissä	9
7 Lausunto aloitteesta koskien Fallkullan kotieläintilan ympäristön kävelyteiden ja kevyen liikenteen väylien valaisemista	10
8 Kokouksen päättäminen ja päätösten täytäntöönpano	11

15.9.2009

Nro 1

KOKOUKSEN AVAUS JA PÖYTÄKIRJAN TARKASTAJIEN VALITSEMINEN

EHDOTUS Johtokunta valinnee keskuudestaan kaksi jäsentä tarkastamaan tämän kokouksen pöytäkirjan.

Nro 2

ILMOITUSASIA

EHDOTUS Merkittäneen tiedoksi.

Khs 12.8.2009, 87 §: Lausunto ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta, Venäjän ja Saksan välinen merenalainen maakaasuputki (Nord Stream) Suomen talusvyöhykkeellä.

Päätösluettelon ote sekä Uudenmaan ympäristökeskuksen antama lausunto ovat nähtävänä johtokunnan kokouksessa.

Nro 3

TOIMITUSJOHTAJAN AJANKOHTAISKATSAUS

Helsingin Energian toimitusjohtaja antaa johtokunnalle ajankohtaiskatsauksen.

Nro 4

LAUSUNTO TOIVOMUSPONNESTA, JOKA KOSKEE MAALÄMMÖN KÄYTÖN LISÄÄMISTÄ RAKENNUSTEN LÄMMITTÄMISESSÄ

Halke 2008–2528/719

Helenjk 39-145/2009

EHDOTUS Johtokunta päättäneen antaa asiasta kaupunginhallitukselle esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Kirje Khlle.

Lisätiedot:

Veikko Hokkanen, johtaja, puhelin 617 2900.

15.9.2009

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt marraskuussa 2008 Energiapoliittisen seurantaraportin käsittelyn yhteydessä (äänin 70-0) valtuutettu Heli Puuran toivomusponnen:

Kaupunginvaltuusto edellyttää, että uusien alueiden rakentamisen yhteydessä tutkitaan, tarvittaessa kokeilun kautta, mahdollisuuksia lisätä maalämmön käyttöä rakennusten lämmittämisessä.

ESITTELIJÄ

Ponnessa tarkoitetaan kiinteistökohtaista lämmitysratkaisua, jossa lämpöpumpputekniikkaa käyttäen hyödynnetään maan pintakerrosta ja/tai pohjavettä lämmön lähteenä. Kyseessä on hyvällä hyötysuhteella toimiva sähkölämmitys, jossa yhdellä kilowattitunnilla sähköä tuotetaan noin kolme kilowattituntia lämpöä. Ratkaisu on suositeltava haja-asutusalueilla, joissa vaihtoehtona on kiinteistökohtainen kattilalaitos tai ns. suora sähkölämmitys. Tavallisin tapa toteuttaa esitetty ratkaisu talon sisällä on vesikiertoinen lämmitys, joka mahdollistaa rakennukseen hyvät ja terveelliset olosuhteet. Tällöin myös märkätilojen lämmitys tulee toteuttaa vesikiertoisena. Maalämpöpumppua käytettäessä on aina varmistettava, että laitteiden mitoitus vastaa kiinteistön todellista huipputehon tarvetta, ja tontilta sekä alueelta on mahdollista saada maasta riittävästi lämpöenergiaa ympärivuotisesti. Muutoin kiinteistöä joudutaan lisälämmittämään yleensä sähköllä. Tiiviillä kaupunkimaisella pientaloalueella ei maalämpöä voida hyödyntää kuin osassa taloja, koska lämmön lähde on rajallinen.

Kuten ponnessakin on esitetty, tulee lämpöpumppulämmityksessä tehdä ero maalämmityksen ja ilmalämpöpumppujen kesken. Jälkimmäiset ovat lisälämmitykseen ja tilojen jäähdyttämiseen, ei peruslämmitykseen tarkoitettuja laitteita, joten niiden energia-taloudellinen hyöty ja vaikutus ilmastonmuutoksen hillintään on kyseenalainen ja kaukolämmityksessä kiinteistöissä ainakin Helsingissä negatiivinen.

Suomen kaupunkien yleisin, energiatehokkain ja ympäristömyönteisin lämmitysratkaisu on sähkön ja lämmön yhteistuotantoon perustuva kaukolämmitys. Helsingin rakennuskannasta lämpiää kaukolämmöllä noin 93 prosenttia ja yhteistuotannolla (CHP) tuotetaan sähköä yli pääkaupungin koko tarpeen. Jos Helsingin kaukolämmitystä verrataan esitettyyn maalämpöön, on se primäärienergian käytöltään kaksi kertaa tehokkaampi sekä ilmaston että energiatalouden kannalta. Tämän kaltaisen sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP) lisääminen aina, kun se on suinkin mahdollista ja järkevää, on myös EU:n ja Suomen energiapolitiikan tavoite. Ympäristöministeriö onkin uudessa rakennus- ja

15.9.2009

---

maankäyttölaissa antanut kaavoittajalle jopa mahdollisuuden määrätä alueellisesti velvoite liittyä kaukolämmitykseen, jotta sitä voitaisiin levittää tehotehdydeltään harvemmille (pientalot, matalaenergiatalot) alueille. Näillä alueilla on kaukolämmityksen korkea lähes 100 prosenttinen liittymisaste erittäin tärkeää kokonaisuuden kannalta. Kantakaupungin uudet kaupunginosat tullaan rakentamaan kaukolämpöön ja mahdolliseen kaukojäähdytykseen hyvin soveltuviksi, joten energia- ja ympäristötehokkain yhteistuotantoon perustuva ratkaisu on niissä hyvin mahdollista, kunhan sen muista toteutusedellytyksistä pidetään huolta. Tämän lisäksi tulee huolehtia, että alueliitosalueiden ja lähiöalueiden kaavoitus on riittävän tehokasta ja keskitetyt alueet riittävän kokoisia yhteistuotantokaukolämmitykselle. Esimerkiksi Kuninkaankolmion Honkasuon alue sijoittuu kaukolämpöverkon reuna-alueelle, joten siellä on hyvä mahdollisuus tutkia mahdollisuutta toteuttaa alueen energiahuolto matalalämpötilaisena kaukolämpöverkkona. Tällaisen ratkaisun etuna on alemmat kokonaisinvestoinnit ja rakentamisen nopea sujuminen. Tavoitteena on liittää kaikki tämän pientalovaltaiseksi kaavoitetun alueen kiinteistöt kaukolämmitykseen. Koerakentaminen tehdään yhteistyössä talous- ja suunnittelukeskuksen kanssa ja tuloksia tullaan hyödyntämään vastaavilla alueilla.

Mikäli joillekin alueille ei kannata suunnitella eikä rakentaa kaukolämmitystä on esitetty maalämpöpumppuratkaisu energiatehokas ja ympäristön kannalta suositeltava. Eri lämmitysmuotojen välisessä kilpailussa ovat maalämpöpumput osoittautuneet viimeaikoina varsin kilpailukykyisiksi. Monissa tapauksissa tarvitsevat pientalorakentajat ja saneeraajat neuvontaa ja opastusta tehdessään näitä rakennuksen elinkaaren pituisia ratkaisuja. Helsingin Energia tulee panostamaan tähän alueeseen entistäkin enemmän neuvonnassaan ja osallistuu myös järjestelmien kehitystyöhön tarvittaessa.

Yhteenveto

Helsingin Energian mielestä:

- Maalämpöpumppuihin perustuva oikein toteutettu lämmitys on suositeltava ratkaisu haja-asutusalueilla energiatalouden ja ilmaston kannalta.
- Uusia alueita kaavoitettaessa tulee kuitenkin ensisijaisesti huolehtia siitä, että alueelle on mahdollista ja järkevää rakentaa kaukolämpöverkko ja että kiinteistöt liittyvät CHP - kaukolämmitykseen. Sama koskee kaukojäähdytystä, jos sille on luontainen tarve.

15.9.2009

- EU:n ja Suomen energia- ja ilmastopolitiikan mukaisesti sähkön ja lämmön yhteistuotannon (CHP) toiminnan ja laajenemisen edellytykset tulee turvata kaikessa yhdyskunnan suunnittelussa ja kehittämisessä.
- Lämmitysmarkkinoilla vallitsee hyvä kilpailu eri lämmitysmuotojen kesken, ja maalämpö on varsin kilpailukykyinen.
- Pientalorakentajat ja talojen uudistajat tarvitsevat jatkuvaa puolueetonta neuvontaa ja tukea päätöksilleen. Helsingin Energia on osaltaan vuosia tehnyt tätä työtä ja panostaa siihen tulevaisuudessa entistäkin enemmän.

Nro 5

LAUSUNTO "TORIKORTTELIT"-YLEISSUUNNITELMASTA, KOSKIEN KAUPUNGINTALOKORTTELEIDEN KÄYTÖN MONIPUOLISTAMISTA

Khs 2009-1362 / 641
Helenjk 40-139/2009

EHDOTUS

Johtokunta päättäneenä antaa asiasta kaupunginhallitukselle esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Kirje Khlle.

Lisätiedot:

Eero Metso, yksikön päällikkö, puhelin 617 2514.

Kaupungintalokortteleiden käytön monipuolistamiseksi on eri hallintokuntien toimesta teetetty "Kaupungintalokorttelit - konsepti ja ideasuunnitelma" (2006) ja sitä täydentävä "Torikorttelit, rakentamistapaohje ja julkisten ulkotilojen, valaistuksen ja opastuksen yleissuunnitelma" (2009) konsulttityöt. Tavoitteena on ollut alueen avaaminen kaupunkilaisten ja matkailijoiden virkistys- ja kulttuurikäyttöön sekä jalankulkuympäristön parantaminen. Suunnitelmien pääpaino on tonttialueiden sisäisten rakennusten ja kulkualueiden kehittämisessä, mutta niissä käsitellään myös läheisiä katualueita sekä niiden teknisiä ja kaupunkikuvallisia järjestelyjä, mm. valaistuksen osalta.

ESITTELIJÄ

Valaistuksen osalta Helsingin Energian lausunto rajoittuu koskemaan vain julkisten ulkotilojen valaistusta koskevia seikkoja. Merkittävin asia julkisen ulkovalaistuksen kannalta on Senaatintorilla, Aleksanterinkadun varrella olevien valaisinpylväiden siirto keskemälle nykyistä torialuetta, samoin Havis Amandan aukiolla raitiotiekiskojen ja niihin liittyvien valaisin- ja kannatusvaijeripylväiden uudelleen sijoittamiset. Mikäli

Helsingin Energia

Postiosoite

Käyntiosoite

Puhelin

Fax

Y-tunnus

ALV.rek

www.helen.fi

00090 HELEN

Kampinkuja 2,
Helsinki

(09) 6171

(09) 617 2360

FI 020 1256-6

15.9.2009

---

nämä muutokset toteutetaan, tulee niiden käytännön suunnitteluun kytkeä Liikennelaitos ja Helsingin Energia, jotta valaistuksen ja ajolankari-
pustusten pylvästarpeet saadaan optimoitua. Senaatintorin osalta pyl-
väiden siirto kauemmaksi Torikortteleista johtaa epäsymmetriseen pyl-
väsjakoon Senaatintorilla ja leventyvän Aleksanterinkadun valaistusrat-
kaisu kaipaa lisätarkasteluja. Kaavailtu julkisivuvalaistus pylväistä käsin
saattaa johtaa ongelmallisiin häikäisykysymyksiin. Mikäli ko. pylväitä ei
voida jättää nykyisille paikoilleen, saataisi olla harkitsemisen arvoinen
vaihtoehto ottaa koko Senaatintorin alueen valaistus omaan kokonais-
tarkasteluun jolloin sekä torin että sitä ympäröivien katujen ja julkisivu-
jen valaistus voitaisiin suunnitella valaistusteknisenä ja kaupunkikuval-
lisena kokonaisuutena.

Ehdotettu ripustusvalaistuksen lisääminen Torikortteleiden poikkikaduil-
la on toteutettavissa, ripustusvaijereiden keskinäinen jakoväli ja seinä-
kiinnityskohdat tulee kuitenkin uusia siinä yhteydessä. Valaistus tulee
samalla mitoittaa tasapainoisesti muiden läheisten katujen valaistus-
tasojen kanssa.

Koska Senaatintorilla järjestetään usein erilaisia tapahtumia, jotka vaa-
tivat valaistukselta sammuttamista, säätöä tai muuta erikoisohjausta,
jopa pylväiden tilapäistä poistamista ja koska tilaisuuksissa tarvitaan
yleensä ns. ”tapahtumasähköä” olisi Senaatintorin kokonaistarkastelus-
sa tilaisuus kehittää näitäkin palvelukonsepteja. Lisäksi korttelialueilla
ja sisäpihoilla tullaan järjestämään jatkuvasti erilaisia tapahtumia, jotka
edellyttävät joustavaa ja riittävää sähkön saantia. Näiden sähköpistei-
den riittävyys ja hyvä käytännöllinen sijoittelu tulisi ottaa mukaan kortte-
leiden ja kiinteistöjen suunnitteluun.

Torikortteleiden rakennusten käyttö tulee edellyttämään myös niissä
olevien toimitilojen, laitetilojen ja laitteiden viilentämistä. Koska kyse on
historiallisesti arvokkaasta empirealueesta, ei siellä tule sallia raken-
nusten ulkopuolelle sijoitettavia jäähdytyskoneiden äänekkäitä ja jul-
kisivuja pilaavia lauhduttimia. Alueen rakennukset, joissa tarvitaan
jäähdytystä tai kylmäkoneiden lauhdutusta, on mahdollista liittää Hel-
singin Energian kaukojäähdytykseen, mikäli tämä otetaan huomioon jo
suunnittelun ja rakentamisen alkuvaiheessa. Helsingin Energian mie-
lestä tästä tulisi olla maininta myös rakentamistapaohjeissa.

15.9.2009

Nro 6

LAUSUNTO VÄHÄPÄÄSTÖISTEN AJONEUVOJEN EDISTÄMISESTÄ JA YMPÄRISTÖ-
VYÖHYKKEEN PERUSTAMISESTA HELSINGISSÄ

Khs 2009-1156/811
Helenjk 04-118/2009

EHDOTUS

Johtokunta päättäne antaa asiasta kaupunginhallitukselle esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Kirje Khlle.

Lisätiedot:

Martti Hyvönen, ympäristöjohtaja, puhelin 617 2075.

Hallintokeskus on pyytänyt johtokunnan lausuntoa Helsingin kaupungin ilmansuojelutyöryhmän [esityksestä](#) vähäpäästöisten ajoneuvojen edistämiseksi ja ympäristövyöhykkeen perustamiseksi Helsingissä.

Ilmansuojelutyöryhmä esittää, että kaupunki laatii kriteerit vähäpäästöisille ajoneuvoille ja ottaa käyttöön kannustimia niiden lisäämiseksi. Lisäksi ilmansuojelutyöryhmä ehdottaa ympäristövyöhykkeen perustamista kantakaupungin alueelle. Ympäristövyöhyke on rajattu alue, jolla autoilta vaaditaan tiettyjä ympäristöominaisuuksia. Ehdotuksessa ympäristövyöhyke koskee Helsingin sisäistä ja seudullista bussiliikennettä sekä YTV:n kilpailuttamaa jätehuoltoa. Busseille ja jäteautoille laaditaan vähäpäästöisyyden kriteerit ja rajoitukset toteutetaan kilpailutuksen yhteydessä.

Ilmansuojeluryhmän arvion mukaan vähäpäästöisten ajoneuvojen hankinnan ja käytön edistäminen vähentäisi kasvihuonekaasupäästöjä, terveydelle haitallisia päästöjä ja melua. Päästöjen vähentäminen parantaisi kaupungin ilmanlaatua. Ehdotetut toimet ovat luonteeltaan kannustavia ja kustannusvaikutukset ilmansuojeluryhmän arvion mukaan kohtuulliset.

Ilmansuojeluryhmä ehdottaa liityntäpysäköintipaikoille omia merkittyjä paikkoja vähäpäästöisille ajoneuvoille sekä latauspaikkoja täyssähköautoille ja ladattaville hybrideille. Lisäksi ilmansuojeluryhmä esittää sähkö- ja kaasujakeluverkostojen laajentamisen selvittämistä ja tarvittaessa laajentamissuunnitelman tekemistä. Selvityskohteeksi esitetään myös kaupungin mahdollisuuksia osallistua sähkönjakeluverkoston laajentamiseen ja kustannuksiin.

15.9.2009

ESITTELIJÄ

Helsingin Energia on mielellään mukana sähköautojen ja ladattavien hybridautojen käytön mahdollistamisessa toimittamalla sähköä sekä toteuttamalla latauspisteiden edellyttämiä sähköliityntöjä tilauksesta pysäköintipaikoille kaupungin, pysäköintipalveluyrittäjien ja kiinteistöyh-
tiöiden tarpeiden mukaisesti.

Sähköautojen laajempi latausverkosto julkisille pysäköintipaikoille edel-
lyttää kaupungin ilmansuojelutyöryhmän esityksen toteuttamiseksi Hel-
singin kaupungin rahoitusta alkuvaiheessa. Helsingin Energia valmis-
tautuu toteuttamaan liiketoiminnallisin ehdoin sähköajoneuvojen julkisia
latauspisteitä esimerkiksi Helsingin ulkovalaistuksessa sovellettavalla
toimintamallilla, jossa HKR tilaa valaistuksen kokonaispalvelun: suun-
nittelun, rakentamisen, käytön ja kunnossapidon oheistoimintoihin
Helsingin Energialta.

Käytännön kokeiluna Helsingin Energia toteuttaa yhteistyössä kaupun-
kisuunnitteluviraston ja teollisen sähkötarvikevalmistajan kanssa toisen
sukupolven sähköauton latauspisteen. Hankkeessa saatujen kokemus-
ten pohjalta voidaan suunnitella laajemman latausjärjestelmän toteut-
tamista. Latauspiste valmistuu syksyllä 2009 yleiselle parkkipaikalle.
Käyttökokemusten saamiseksi Helsingin Energia hankkii myös syksyllä
2009 uusimpia sähköautoja työkäyttöön.

Helsingin Energialla on meneillään projekti, jossa kartoitetaan Helsingin
alueen sähköautoskenaarioita muun muassa latausteknologioiden ja
latausinfrastruktuurin kannalta. Sähköverkkojen suunnittelussa huomi-
oidaan sähköautojen käytön lisääntyminen.

Helsingin Energia pitää tärkeänä, että kaupungin ympäristötavoitteissa
huomioidaan ilmastonsuojelun lisäksi myös paikallinen ilmanlaatu.
Kaupungin kannanotto vähäpäästöisten tekniikoiden käyttökohteista –
raskas liikenne/henkilöautot, kaasu/sähkö – selkeyttäisi eri toimijoiden
hankkeita.

Nro 7

LAUSUNTO ALOITTEESTA KOSKIEN FALLKULLAN KOTIELÄINTILAN YMPÄRISTÖN
KÄVELYTEIDEN JA KEVYEN LIIKENTEN VÄYLIEN VALAISEMISTA

Khs 2009-1244/693
Helenjk 33-149/2009

Johtokunta päättäne antaa asiasta kaupunginhallitukselle esittelijän
ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Helsingin Energia

Postiosoite

Käyntiosoite

Puhelin

Fax

Y-tunnus

ALV.rek

www.helen.fi

00090 HELEN

Kampinkuja 2,
Helsinki

(09) 6171

(09) 617 2360

FI 020 1256-6

15.9.2009

Kirje Khlle.

Lisätiedot:

Eero Metso, yksikön päällikkö, puhelin 617 2514.

Kaupunginvaltuutettu Antti Vuorela on tehnyt valtuustoaloitteen koskien Fallkullan kotieläintilan ympäristön kävelyteiden ja kevyenliikenteen väylien valaistuksen parantamista.

ESITTELIJÄ

Alueella on osittain julkisen ulkovalaistusverkon valaistusta ja osittain muuta valaistusta. Osa alueen kävelyreiteistä ja kevyen liikenteen raiteista on valaisematta. Alue jakautuu sekä kaupungin omistamaan tonttialueeseen että yleiseen alueeseen. Alueen hallintavastuut tulee selvittää kiinteistöviraston ja rakennusviraston kesken, jolloin tarkentuu minä hallintokunnan vastuulla eri kävelyalueiden ja kevyenliikenteenraittien valaiseminen on. Helsingin Energia on valmis täydentämään alueen julkista ulkovalaistusta sen mukaisesti miten tilaajataho eli rakennusvirasto tulee esittämään.

Nro 8

KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN JA PÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

EHDOTUS

Johtokunta päättäne, että tämän kokouksen päätökset voidaan panna täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman, ellei erikseen toisin ole päätetty tai myöhemmin päätetä.